

soite

Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja
terveyspalvelukuntayhtymä

VANHUS- JA VAMMAISNEUVOSTOJEN VUOSIRAPORTTI 2020

Jussi Salminen

Osallisuus- ja kehittämisen tuki

Sisällys

ESIPUHE	3
TAUSTA NEUVOSTOTYÖSKENTELYLLE	4
Lakisääteisyys	4
NEUVOSTOJEN TEHTÄVÄT JA KOKOONPANO	5
Osallisuuden muodot	5
VANHUSNEUVOSTO.....	6
Neuvoston jäsenten edustamat tahot.....	6
Vanhusneuvoston antamat evästyksset/ esitykset.....	6
Asiantuntijat ja heidän teemansa kokouksissa.....	6
Nimeämiset	7
Lausunnot ja päätökset	7
VAMMAISNEUVOSTO	7
Neuvoston jäsenten edustamat tahot.....	7
Asiantuntijat ja heidän teemansa kokouksissa.....	7
Vammaisneuvoston antamat huomiot ja esitykset organisaation palvelujen parantamiseksi.....	8
Vammaisneuvoston antamat lausunnot	8
Vammaisneuvoston antamat valtakunnalliset esitykset.....	8
NEUVOSTOTYÖSKENTELYN KEHITTÄMINEN –KYSELYN TULOKSET	9
Neuvostojen valintamenettely	9
Kokousjärjestelyt	9
Kokouksissa käsiteltävät asiat	9
Muut kehittämisideat neuvostotyöskentelylle	9
Ideota vuodelle 2021	10

ESIPUHE

Mennyttä vuotta voi katsella tyytyväisin mielin neuvosto-, jaosto ja asiakasraatitoiminnassa. Olemme yhdessä saaneet vietyä eteenpäin tärkeinä pitämiämme asioita ja edistäneet asiakaslähtöistä ajattelua organisaatiossa. Toiminta on arvostettua ja asiakas- ja asukasosallisuutta halutaan edelleen kehittää.

Toimintasäännön mukaan maakunnalliset neuvostot kokoontuvat 5 - 6 kertaa vuodessa. Raportointivuonna molemmat neuvostot kokoontuivat viisi kertaa. Pandemian tuomat kokoontumishaasteet ovat vienet neuvostotyöskentelyn myös suurelta osin etänä tapahtuvaksi kokousten järjestämiseksi. Voi vain lämmöllä kiittää neuvostojen jäseniä heidän joustavuudestaan kokousjärjestelyissä.

Vuosi 2021 tulee olemaan muutosten aikaa. Kehittämispalvelut muuttuvat organisaatiossa Osallisuus ja kehittämisen tuki – palveluksi. Toiminta on osa Johdon tuki ja tuotannolliset palvelut – toimialuetta. Osallisuuden kehittäminen organisaatiossa on annettu erityisesti minun vastuulleni. Tämä kertoo siitä, että yhteistyömme jatkuu ja syvenee entisestään.

Muutosten edessä halusimme selvittää neuvostojen jäseniltä, kuinka neuvostotoimintaa voisi kehittää. Heidän antamallaan eväillä siirrymme askeleen eteenpäin uudessa, Soiten organisaatiossa.

Jussi Salminen

asiakkuus- ja osallisuuspäällikkö

TAUSTA NEUVOSTOTYÖSKENTELYLLE

Lakisääteisyys

Kunnan **vanhusneuvostosta** säädetään kuntalain (410/2015) 27 §:ssä

Ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava vanhusneuvosto ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Vanhusneuvosto voi olla useamman kunnan yhteinen.

Vanhusneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista¹¹ § (10.4.2015/416).

Laissa määrätään, että vanhusneuvosto on otettava mukaan suunnitteluun ikääntyneen väen tukemisesta sekä arviointiin heidän tarvitsemiensa palveluiden riittävydestä.

Kunnan **vammaisneuvostosta** säädetään kuntalain (410/2015) 28 §:ssä.

Vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava vammaisneuvosto. Vammaisneuvosto voi olla useamman kunnan yhteinen. Vammaisilla henkilöillä sekä heidän omaisillaan ja järjestöillään tulee olla vammaisneuvostossa riittävä edustus. Kunnanhallituksen on huolehdittava vammaisneuvoston toimintaedellytyksistä.

Vammaisneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta.

NEUVOSTOJEN TEHTÄVÄT JA KOKOONPANO

Osallisuuden muodot

Asiakas- ja kuntalaisosallisuus voidaan jakaa kolmeen osaan; suoraan osallisuuteen (alueen asukkaiden kuulemis- ja keskustelutilaisuudet, kansalaisaloitteet, asiakasraati- ja kokemusasiantuntijuustoiminta), tieto-osallisuuteen (viestintä, tiedottaminen, julkisten asiakirjojen päätökset, päätösten vaikutusten ennakoarviointi tai edustukselliseen osallisuuteen.

Edustuksellista osallisuutta organisaatiossa edustavat Soiten hallitus ja valtuusto sekä niiden nimeämät neuvostot, joita ovat vanhus- ja vammaisneuvosto.

MUOTO	VALINTA	TEHTÄVÄ
SUORAT ASIAKASPALAUTTEET ¹	Asiakkaalla mahdollisuus antaa sähköisesti palautetta palautejärjestelmään	Antavat reaaliaikaista tietoa asiakastytyvyydestä palveluissa
ASIAKASOSALLISUUS TOIMIALUEILLA - kokemustoimijat ²	ENTER- hankkeen luoma toimintamalli luokituksen valinnalle	Arvioi ja kehittää toimialan sisällä palveluja
ASIAKASRAADIT	Avoin haku	Arvioi palveluja, esittää kehittämisehdotuksia
NEUVOSTOT	Avoin haku	Antaa lausuntoja
KUULEMIS- JA KESKUSTELUTILAISUUDET	Kaikille kiinnostuneille avoin foorumi	Antaa asiakas- ja asukaslähtöistä informaatiota organisaation palveluista ja niiden toimivuudesta

Neuvostojen perustaminen organisaatioon

Valmisteilla olleet maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö korostivat osallisuuden merkitystä ja mahdollistivat maakunnalliset neuvostot. Keski-Pohjanmaalla toteutettu sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdistäminen yhdeksi Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalvelukuntayhtymäksi mahdollisti myös alueellisten neuvostojen luontevan perustamisen. Neuvostoilla tavoiteltiin osallisuutta ja kansalaisvaikuttamista aivan uudella tavalla. Neuvostot maakunnallisina eivät ole lakisäätöisiä.

Kokoaminen kahdessa vaiheessa

Maakunnallisten vanhus- ja vammaisneuvostojen kokoamisprosessi oli erilainen ensimmäisellä kaudella. Erilaisten potilasjärjestöjen suuren määrän vuoksi arvottiin mukaan pääsevät vammaisneuvoston jäsenet. Vanhusneuvosto oli helpompi muodostaa osallistaen, koska vanhusalan yhdistyksiä on huomattavasti vähemmän kuin vammaispuolella. Molemmilla kerroilla Soiten hallitus nimesi omat edustajansa neuvostoihin

¹ Asiakaspalautejärjestelminä ovat Roidu ja Qpro

² Soiten toimintamallissa kokemustoimija/-osaaja -käsitettä käytetään yleiskäsitteenä omakohtaisen kokemuksen omaavasta ihmisestä, joka haluaa, että hänen kokemustaan hyödynnetään muiden auttamiseksi tai palvelujen kehittämiseksi.

Toisella kaudella oli samanaikainen haku. Hakemuksia tuli 35. Hakijat olivat osittain samoja kuin ensimmäisellä kerralla. Valintaprosessia katsottiin kokonaisuutena, jolloin saatiin kaikki halukkaat yhdistykset mukaan joko varsinaisella tai varapaikalla.

Valintaprosessissa yhdistykset ja kansalaisjärjestöt pystyivät huomioimaan erinomaisesti sukupuoli- ja kielijakauman. Näin yhdessä tehden ja osallistaen valittiin molemmat neuvostot.

VANHUSNEUVOSTO

Neuvoston jäsenten edustamat tahot

Vuoden 2019 edustajat neuvostossa:

Keski- ja Etelä-Pohjanmaan Martat ry (Kannus), Eläkeliitto/ Veteraanit (Halsua), Eläkeliitto (Kaustinen), Eläkeliitto (Kokkola), Pensionärsföreningen VI Norrifrån rf, Kokkola, Kokkolan Eläkkeensaajat ry, kaikkien järjestöjen edustaja (Lestijärvi), kaikkien järjestöjen edustaja (Perho), Hyvinvointikeskus Maunu ry (Toholampi), Pensionärsföreningen i Kronoby, kaikkien järjestöjen edustaja (Veteli), Kokkolan eläkeläiset ry ja Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalveluyhtymän hallituksen kaksi edustajaa.

Vuoden 2020 alusta neuvostoon valitut taho:

Kokkolanseudun Omaishoitajat ry, Vetelin kunnan vanhus- ja vammaisneuvosto, Pensionföreningen vi norrifrån, Kokkolan kansalliset seniorit ry, Eläkeliitto Lohtaja, Eläkeliitto Kannus, Lestijärven kunnan vanhus- ja vammaisneuvosto, Hyvinvointikeskus Maunu ry, Eläkeliitto Kaustinen, Perhon järjestöjen edustaja, Keski-Pohjanmaan sotaveteraanipiiri ja Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalveluyhtymän hallituksen kaksi edustajaa.

Vanhusneuvoston antamat evästyksset/ esitykset

Vanhusneuvoston evästys toimialueille talousarviosuunnitteluun

Asiantuntijat ja heidän teemansa kokouksissa

23.1

hankintajohtaja Antti Tieva, Tehostetun palveluasumisen kilpailuttaminen

tilastoanalyytikko Kalle Tornberg, THL:n arviointiraportti

kehittämisjohtaja Jussi Salminen, informaatio valtakunnallisesta SOTE-keskus hankkeesta ja alueellisesta hyvinvointikertomuksesta

25.3.2020

toimialuejohtaja Maija Juola, Hoito ja hoiva – toimialueen ajankohtaiskatsaus

kehittämisjohtaja Jussi Salminen, TSOTEK- hankkeen valmistelu

27.08.2020

kehittämisjohtaja Jussi Salminen, Soiten vuoden 2021 taloussuunnittelu

2.10 2020

talousjohtaja Pasi Hämäläinen, Soiten taloustilanne

vs. toimialuejohtaja Ritva Jämsän laatima, Hoito ja hoiva- toimialueen ajankohtaiskatsaus

(kehittämisjohtaja esittelemänä)

8.12 2020

vastaanottopalvelujen palvelualuejohtaja Annika Mäki-Asiala, vastaanottopalveluiden ajankohtaiskatsaus

Nimeämiset

Maakunnallisen vanhusneuvoston työvaliokunnan nimeäminen

Lausunnot ja päätökset

Päätös

- Salassapitosäädösten ja vaitiolovelvollisuuden pitäminen kokouksessa käsiteltyjen asioiden suhteen
- Soiten maakunnallisen vanhusneuvoston toimintasäännön päivittäminen

Lausunto

- Lausunto SOTE-uudistuksesta
- Lausunto vuoden 2021 talousarviosta ja – suunnitelmasta

VAMMAISNEUVOSTO

Neuvoston jäsenten edustamat tahot

Vuoden 2019 edustajat neuvostossa:

Hengitysyhdistys (Kannus), Kuulo ry (Kaustinen), Selkäyhdistys (Kokkola), Kokkolan Syöpäyhdistys (Kokkola) Invalidiyhdistys (Lestijärvi), Diabetesyhdistys (Halsua), Kehitysvammaisten tuki (Perho), Psoriasisyhdistys (Kruunupyy), Sydänyhdistys (Veteli)

Vuoden 2020 alusta neuvostoon valitut edustajat:

Keski-Pohjanmaan kuulo ry, Perhon kehitysvammaisten tuki ry, Vetelin kunnan vanhus- ja vammaisneuvosto, Kruunupyyn kunnan vanhus- ja vammaisneuvosto, Kansanlääkintäseura ry, Kokkolanseudun hengitysyhdistys ry, Lestijokiseudun reumayhdistys ry, Lestijärven kunnan vanhus- ja vammaisneuvosto, Halsuan järjestöjen edustaja, Pohjanmaan näkövammaiset ry, Kokkolanseudun invalidit ry/ Neuroyhdistys ry, Diabetesyhdistys ry, Keski-Pohjanmaan liikunta ry ja Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalveluyhtymän hallituksen kaksi edustajaa.

Asiantuntijat ja heidän teemansa kokouksissa

4.2.2020

kehittämisjohtaja Jussi Salminen, maakunnallisen vammaisneuvoston toimintasäännön päivittäminen

kehittämisjohtaja Jussi Salminen, informaatio valtakunnallisesta SOTE-keskus hankkeesta ja alueellisesta hyvinvointikertomuksesta

kehittämisjohtaja Jussi Salminen, Osallistu- ohjelman esittely

18.3.2020

kehittämisjohtaja Jussi Salminen, Soiten maakunnallisen vammaisneuvoston toimintasäännön päivittäminen

kehittämisjohtaja Jussi Salminen, ” Elämää Tuohelassa näyttely” (Taide boxissa-näyttelyyn liittyvä informaatio)

suurin osa kokouksen asialistalla olleista teemoista siirtyi eteenpäin pandemiatilanteen vuoksi

17.6.2020

toimialuejohtaja Tanja Witick, kehitysvammahuollon ja vammaispalveluiden ajankohtaiskatsaus

kehittämisjohtaja Jussi Salminen, Soiten yhdenvertaisuussuunnitelman esittely ja kumppanuus THL:n kanssa yhdenvertaisuustyön kehittämiseksi

21.9.2020

Näkövammaisten liito toimitusjohtaja Jukka Tahvanainen, SOSTE, minunNÄKÖINENmieli- hanke

toimialuejohtaja Tanja Witick, ajankohtaiskatsaus kehitysvammahuollossa ja vammaispalveluissa

Taide-Box -hankkeen koordinaattori Johanna Holmbäck, näyttely Aamuruskossa

hyvinvointikoordinaattori Henri Nevalainen, elintapavalmennuksen kehittäminen Soitessa

kehittämisjohtaja Jussi Salminen, SOTE-lainsäädäntöön liittyvä lausunto, valtakunnallisen

vammaisvaltuutetun viran perustaminen

27.10.2020

vammaispalveluiden ostopalvelu- ja valvontapäällikkö Miia Luokkanen, tehtävän esittely

kehittämisjohtaja Jussi Salminen, kuntoutuspalveluiden esittely

kehittämisjohtaja Jussi Salminen SOTE-uudistuksen lausuntokierroksen esittely

Vammaisneuvoston antamat huomiot ja esitykset organisaation palvelujen parantamiseksi

Listaus maakunnallisen vammaisneuvoston roolista ja sen kehittämisestä

Evästys vuoden 2021 vammaisneuvostossa käsiteltävistä teemoista ja asioista

Vammaisneuvoston kehittämis ehdotuslomakkeen laadinta ja hyväksyminen

Kannanotto Soiten vammaispalveluiden pyyntöön Pettersborgin tilojen käyttämiseen kehitysvammaisten asumispalveluissa

Vammaisneuvoston antamat lausunnot

Lausunto vuoden 2021 talousarvioesitystä varten

Vammaisneuvoston antamat valtakunnalliset esitykset

Esitys sosiaali- ja terveysministeriölle vammaisasiamiehen viran perustamisesta

Esitys valtakunnalliselle vammaisneuvostolle oikeudesta saada palvelua ilman tietoteknistä osaamista

NEUVOSTOTYÖSKENTELYN KEHITTÄMINEN –KYSELYN TULOKSET

Vanhus- ja vammaisneuvostoille, sekä vammaispalveluissa toimivalle ”Työrukkaselle” suoritettiin lyhyt kartoituskysely. Kyselyn avulla haluttiin saada tietoa kokemuksia työskentelystä sekä uusia ideoita ja ajatuksia toiminnan kehittämiseen vuodelle 2021. Kysymykset koskivat neuvostojen valintamenettelyä, kokousjärjestelyjen onnistumista, kokouksissa käsiteltäviä asioita sekä kehittämisideoita.

Kyselyyn saatiin seitsemäntoista vastausta, joista yksitoista käsitteli vanhus- ja vammaisneuvoston työskentelyä. Vastaaajista 64% oli vanhusneuvostossa, 36% vammaisneuvostossa. ”Työrukkasen” vastaukset raportoitiin erikseen vammaispalveluille.

Neuvostojen valintamenettely

90% vastaajista kannatti sitä, että alueen järjestöille järjestetään avoin haku vanhus- tai vammaisneuvoston jäsenyyteen ja että valinta suoritetaan neuvottelumenettelyllä. 10 % näki, että valinta olisi hyvä suorittaa niin, että alueen kunnat nimeäisivät oman järjestöedustajansa neuvostoihin.

Kokousjärjestelyt

Vastaajat olivat pääsääntöisesti hyvin tyytyväisiä kokousjärjestelyihin; kokouskutsut tulivat ajoissa, kokousten asialistat oli valmisteltu hyvin, kokouksen johtaminen oli onnistunut hyvin ja kokousjärjestelyt olivat onnistuneet hyvin.

Tyytymättömyyttä esiintyi etänä toteutettaviin kokouksiin, mahdollisuuden ajatusten ilmaisemiseen kokouksissa ja kokoustarjoiluihin.

Kokouksissa käsiteltävät asiat

Kokouksissa käsiteltävät asiat koettiin tarpeelliseksi ja työskentely tuntui mielenkiintoiselta. Myös kutsutut asiantuntijat ovat tuonee hyvin lisätietoa asioiden käsittelyyn.

Kokemus siitä, että voi vaikuttaa käsittelyyn tuleviin asioihin, käsiteltyjen asioiden eteenpäin vieminen sekä neuvostotyöskentelyn vaikutus organisaation palvelujen kehittämiseksi ei saanut ihan niin hyvää keskiarvoa (mediaani 4= samaa mieltä) kuin edelliset teemat (mediaani 5 = erittäin paljon samaa mieltä).

Muut kehittämisideat neuvostotyöskentelylle

- ”Eri vammaisryhmien näkemysten ja heidän erilaisten tarpeiden esilletuominen vuorovaikutuksessa heidän kanssaan toimivien tahojen kanssa.
- Olkaa luovia ennakkoluuttomasti asioiden viemissä esille, Vaikka Lohtajan osalta asiat eivät parane vaan palvelut menevät Kälviälle!
- Potilaalle puhuminen selkokielellä. Potilasta puhuteltaisi etunimellä.

- Vanhus valtuutettu joka kertoisi heille oikeuksistaan”
- Kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen palvelujen ja palveluprosessien kehittämisessä

Ideoita vuodelle 2021

- ”Vois jalkautua enempi maakuntiin. Pakkaa olehan kovin kaupunki keskeistä, mutta siellähän ne ongelmat ja tarpeet onkin.
- Edellä kerrottujen seikkojen huomioiminen.
- Jatketaan samaan malliin. Mielenkiintoisia asioita varmaan jälleen tulee käsittelyyn. Saatu informaatio auttaa käsittämään paremmin kokonaisuutta.
- Voimia teille, että jaksatte yrittää parempia aikoja kohti tässä tilanteessa
- Eri toimialueiden asiantuntijoiden alustuksia entiseen tapaan. Seuraavana esim. hammashuollon edustaja.
- Kiitos järjestelyjen hoitamisesta niin Jussi Salmiselle kuin Kaj Westmarkillekin. Asiakirjat ovat olleet selkeitä. Lisätietoa on saanut hyvin. Myös korona-aikana asiat on luontevasti siirretty nettiin.
- Koronan vuoksi on ollut Teams- kokouksia.
- Enemmän tulisi ajatusten vaihtoa, kun päästään ns, normaaliin käytäntöön ja keskustelemaan samaan tilaan.
- Alustukset ja ajankohtaiset tiedot Hoidon ja hoivan asioista ovat olleet todella hyviä. Ja niitä on syytä jatkaa.
- Tilinpäätöksen yhteydessä ehkä enemmän myös kuntakohtaista tietoa, miten palvelut on saatu riittämään/kattamaan tarpeen
- Joskus mietityttää, osaavatko asiakkaat hakea palveluita ja onko tiedotus riittävää
- Jussin ehdotuksen mukaisesti lisää kokemusasiantuntijoita/ järjestöjä mukaan neuvostoihin antamaan lisätietoa
- yhteydenpito kuntakohtaisiin neuvostoihin
- kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen